

EMPERYALİZM ÖZETİ:

Modern dönemde emperyalizm vardır. Ronald Robinson'un tanımı emperyalizmin başlangıç noktası olabilir. Robinson 'a göre "emperyalizm... Genişleyen toplum ideolojik ikna, fetih ve doğrudan yönetim veya kendi insanlarından oluşan topluluk kurma ve kendilerinden zayıf toplumların hayati öneme sahip yapıları üzerinde denetim kazanma süreci olarak tanımlanabilir. Modern çağ emperyalizmi Modern çağ öncesinde yaşanan fetihler yolu ile bir toprak bütünlüğü kazanma deneyiminden ayıran temel faktördür. 18. Yüzyıl'daki sanayi devrimi sonrası emperyalizmin hedef olduğu toplumlar modern dünya ekonomisiyle birleşmeye zorlandı. Ronald Robinson bazı metotlar sıralamıştır.(diplomasi, ideolojik ikna, fetih ve doğrudan yönetim, koloni kurmak). Genellikle Ortadoğu'da Avrupa emperyalizmi iki şekilde oluşmuştur. Birincisi yatırım, kredi sağlamak ve ekonomik etki kurmaktır. İkincisi ise kendilerinden daha zayıf ülkeleri kendileri için diplomatik zorlamalar, baskılar oluşturmuşlardır. Örnek verecek olursak birinci koşul için İran hükümetinin verdiği imtiyazlar ikinci koşula örnek olarak ise Balta Limanı Antlaşması olarak örnek verebiliriz. Osmanlı imparatorluğu XIX. Yüzyıl'da kâğıt üzerinde İngiltere, Fransa ve Rusya ile aynı egemenlik haklarına sahipti. İran'da ise "Büyük Oyun " un kuralları ile toprak kazanılabildi. Gayri resmi emperyalizm ve resmi emperyalizm vardır. Gayri resmi emperyalizm ekonomik nüfus diploması nedeniyle ortaya çıkmıştır. Resmi emperyalizm ise fetihler, toprak kazanımları ve koloni kurmak amacı ile ortaya çıkmıştır. Her iki emperyalizm 'de güçlü devletlerin, zayıf güçsüz devletlere siyasal ve ekonomik yönden hâkim olması durumudur. Resmi emperyalizmi gerekli kılan üç koşul vardır. Bir diğer husus ise Resmi emperyalizm 'in tercih edilmesinin Avrupalı rakipler kendi çıkarları için toprak erişimini engellemektedirler. Örnek verecek olursak Afrika Kapaşması.

İngilizler Körfez'de bağımlı devletler kurmuşlardır. Buradaki amaç ise korsanlığı engellemek ve Hindistan yolunu kurmak olmuştur. İngiltere, Kuveyt, Katar ve Birleşik Arap Emirlikleri 'ni " denizlerde daimi ateşkes" anlaşması yapılmıştır. " Ateşkes Devletleri" bağımsızlığını kazandığını 1971 tarihinde gerçekleştirmiştir. XIX. Yüzyıl'da Cezayir bir Osmanlı toprağından Fransız toprağına dönüşmüştür. Önceden Cezayir Osmanlı içinde Dayı denilen ve Cezayirli tarafından seçilip Osmanlı valileri tarafından yönetilen bir toprak bütünüydü. Osmanlıda genellikle Cezayir'in temel gelir kaynağı korsanlıktı. 1848 'de Cezayir'i üç Fransız vilayetini kapsamış ve Fransa 'nın bir parçası haline gelmiştir. Fransızlar Cezayir'de plantasyon ekonomisi kurmuşlardır. Yani hem politik hem ekonomik sebeplerdir. Cezayir 'de tecrübe kazanan Fransız idareciler Lübnan ve Suriye başta olmak koşuluyla Ortadoğu ülkelerinde bilirkişi hizmeti vermişlerdir.

İngiltere hiçbir zaman Mısır Kanada ve Hindistan gibi tam anlamıyla imparatorluğunun bir parçası haline getirememiştir. İngilizlerin Mısır işgal etmesi pamuk ile başlamıştır. Mısır hükümeti pamuk üretimine güvenip dış ülkelere çok borçlanma yapmıştır. 1876 'da borçları ödeyemez duruma gelen Mısır Hükümeti iflas etmiştir. 1880 tarihli Tafsiri Kanunu Mısır Hükümeti borçlarını geri ödemek açısından düzene koymuştur. Urabi 1881 yılında Mısırı ele

geçirip Mısır' Avrupa saldırılarından koruyacak planlar yapmıştır. İngiltere Mısır'a bir filo göndermiştir ve kır beş yıl sürecek bir işgal yönetimi oluşturmuştur. İngiltere Mısır'ı ele geçirdikten sonra hem askeri hem siyasi olarak pekiştirmiştir. İngilizler Mısır'ı işgal altında bulundurdıkları zaman boyunca İngiltere ve Hindistan'daki deneyimlerini model alan politikalar uygulamışlardır. İngiliz işgali mısır üzerinde uzun etkileri de olmuştur. İngilizler Mısırlıların kendileriyle rekabet edebilecek tekstil endüstrisi kurmalarını engellemek istemişlerdir. Avrupalılar ve Mısır'da yaşayan “ yabancı “ insanlar (Yahudi, Yunan, Suriyeliler) paralarını ekonomisi yüksek kazançlar elde eden alanlara yatırmışlardır. Bu alanlar sürdürülebilir bağımsız ekonomiyi desteklemişlerdir.

AD- SOYAD: Ceyda nur Altuntop

NUMARA: 200502005